

SZÉKELY HIRLAP

politikai s vegyestartalmu közlöny.

KIADÓ-HIVATAL:

Az ev. ref. főiskola nyomdájában.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

TELEKI-KÖNYVTÁR.

Hirdetési ár: Három hasábos garmond sorért, vagy annak helyéért először 7 kr., másodsor 6 kr., harmadszor 5 kr. és minden beíratásért külön 30 kr. o. é. bélyegdíj. — Három hasábos nyilttéri sorért 20 kr. o. é.

Hirdetéseket elfogad: helyben a kiadó-hivatal.
Pesten, Zeisler M. hirdetést közvetítő intézete, Királyutca 60-ik sz.,
és J. Haasenstein és Vogler Bécsben (Neu-Markt 14. sz.)

Megjelenik e lap

minden szombaton és szombaton reggel

NAGY FÉLÉVEN.

ELŐFIZETÉSI ÁR

Negyedévre

Félévre

1 frt.

2 „

A m.-vásárhelyi jogakadémia, és tanügyi állapotaink.

III.

Azon végzők legközelebbi czikkünket, hogy erdélyrészi ref. főtanodáink közül anyagilag egyik sines azon helyzetben, hogy a mai tan-követelményeknek eleget tehesen, — mert midőn egy jól berendezett „főtanoda,“ a lehető legszerűebb számításással is, 250 ezer frtnyi alaptőkével igénybe: a kolozsvári, zilahi, m.-vásárhelyi meg sz.-udvarhelyi ref tanodák tőkéi 100—160 ezer frt között mozognak, — s így jelen terjedelmükben hagyatva meg: sem valódi tanerőkkel el nem látathatnak — mert mindenki a jobban dott állomások elnyerésére fog törekedni; sem a jól berendezett állami intézetekkel a versenyt ki nem állják — mert gazdag könyvtár, gyűjtemények, laboratoriumok és taneszközök nélkül a legjobb tanerők is meg vannak bénítva, s így előbb-utóbb el kell következni azon időnek, midőn vagy az állam zárhatja be a törvénynek meg nem felelő intézeteinket, — vagy, a mi még hamarabb megeshetik: a tanulók más intézetbe való tódulása következtében magunk leszünk kénytelenek azokat ép úgy becsukni, mint most a m.-vásárhelyi jogakadémiával tévünk, mert akár, ha tan-szervezetünk ki nem elégitő volta miatt bizonyítványaink nem lesznek érvényesek, akár, ha anyagi erőnk csekélyisége miatt tovább is a változó tanítók rendszerével kinlódunk: ez a végeredmény kimaradhatatlan.

A marosvásárhelyi főtanoda alaptőkéje p. o., ha jól tudjuk, 120 ezer frt körül jár; ehez járult mintegy 30—40000 frt segedelmi tőke kamatja, melyet a hatvanas években e város és vidék lakói, s legnagyobb részben a körülbék fekvő ref. egyh. megyék hivatalnokai saját fizetéseikből ajánlottak föl. — Szép fölbuzdulás vala az, mely idei-óráig és kis mértékben a közmivelődés némi segélyére szolgált. De mint minden magyar fölbuzdulásnak: e szalmatüznök is vége van. A küllői egyh. megye már fölmondta e segélyezést, sőt több évre már begyűjtött összegeket is elköltött, s azokat megfizetni is vona-

kodik. A többi egyh. megyék előreláthatólag ugyanezt fogják tenni, sőt — bár még nem hivatalosan, de magány uton már történtek is ilyes nyilatkozatok. A marosvásárhelyi ref. főtanoda tehát marad eredeti 120 ezer frtnyi tőkéjével, mely összegből egy hat osztályu gymnasiumot talán lehetne kor- és czélszerűen föntartani, de elemi iskolát, középtanodát és bölcselmi tanfolyamot sehogysem, a nélkül, hogy a jogakadémia sorsát a „főtanoda“ is ne kövesse. És — ha egyébiránt jól vagyunk értesülve — ugyan ezen kilátásai vannak az erdélyrészi többi ref. főtanodának is.

És ebben már kimondók a nézetünk szerint egyetlen lehető mentő eszközt, melynek alkalmazása mellett az erdélyi ref. egyház becsülettel megállhat a nevelésügy azon magaslatán, melyet évszázadon át elfoglalt, s melyen a nemzet hálájára érdemesíté magát.

Az egyesek nagylelkű adományozásának kora lejárt; im! p. o. a m.-vásárhelyi főtanodát eddig segélyező egyh. megyék sem látnak tovább zsebükben, s azt hiszik, hogy azon néhány forinttal, melyet a segélyezés megtagadása által erszényükben marasztanak, nagyobb hasznót látnak, mint, ha egy kezök ügyében levő főtanodát tőlük telhetőleg segítnek, hogy jó karban állhasson föl. De ez az ők dolguk, s így minden rekrimináció nélkül csak is azon teendőkre vessünk egy pillantást, melyek nélkül az erdélyrészi ref. főtanodák menthetlenül a bukás szélére sodortatnak,

„Addig nyújtózni, meddig a takarékos — régi példaszó s tudásunk szerint az egyetlen mentőelv, melyet az erdélyi superintendencia a jelen esetben követhet.

Nem valánk képesek a marosvásárhelyi jogakadémiát jól föntartani: megszüntetők; nem vagyunk képesek főtanodáinkat, mint ilyeket jól föntartani: meg kell, hogy szüntessük azokat.

Ausztria nem vala képes, a végbukás veszélye nélkül német- és olaszországi befolyását tovább föntartani: lemondott róluk, hogy mint, a ma már sokkal erősebb és tekintélyesebb osztrák-magyar

birodalom főállhasson. Elveté a formát, hogy megtarthassa a lényegét.

Ne áltassuk magunkat mi sem, hanem vessük el a sok főtanoda formáját, hogy a jó nevelés lényegét megtarthassuk.

Vegyük számba anyagi erőnket, s csak annyit merjünk, a mennyit birunk. Ha nem vagyunk képesek kielégítőleg föntartani, csak Nagyenyeden egy teljes főtanodát, theologiai semináriummal; Kolozsvárt egy 8, Marosvásárhelytt egy 6 osztályu gymnasiumot; Zilahon és Szászvároson egy 4 osztályut; Sz.-Udvarhelytt egy felső, Sepsiszentgyörgyön egy alsó reál-tanodát: alkossuk meg ezeket ily terjedelemben, de a lehető legtökéletesebben, mert remélem, nem akarunk egy nevelési-Königgrätzet bevárni...

Vagy talán igen? csak azért, hogy autonomiánk dicsfénye megmaradjon, s mi még sokáig diktatózhassunk őseink e „szent hitbizományáról“?!..

Az eddigi tények, fájdalom, ily következtetést is engednek vonnunk.

De mi, a magunk részéről, inkább tudunk lemondani a csak is káros fényes czimről, hogy a dologban magában bár csekélyebbet, de éró-éró alkothassunk, mintsem e „czifra nyomoruságban“ tovább is megmaradjunk, magunknak szégyenére, a jövődőségnek romlására.

És épen, mert ily nézetben vagyunk: örömmel constatáljuk a m.-vásárhelyi jogakadémia megszüntetését. — Ugy is elég prokátor-nemzet vagyunk, s egy jó real iskolát, ma és nálunk, többre becsülünk, mint két jogakadémiát. De és főbbként azért üdvözljük a ref. fő egyházi tanács e lépését, mert remélünk engedi, hogy ez a kezdete azon reductióknak, melyeket ha tanodáink körében sietősen megteszünk, újra megszerezhetjük magunknak a tanügy terén azt a jó hirnevet, melyet oly soká s méltán bíránk, de melyeket, ha soká halogatunk vagy épen ellialasztunk: úgy járhatnánk, mint az egyszeri főúr, ki egyenruhás lokájjal s fényes fogaton jelent meg a szocietásban, de otthon nem-sokára — éhen halt...

A.+B.

Dürczkölő.

Egy polgártársunktól közelebből azt a szemrehányást vettük: hogy mi ellenségei volnánk e város polgárságának.

— Ugyan miből gyanítja ezt — kérdeztük nem kevés indignatioval.

— Onnan, hogy önök szüntelen viccelnek, csipdesik és szurkálják egyes osztályait, sőt egyes tagjait is.

Ezen vádra következőleg expektoráltuk magunkat:

— Melyiket tarja ön őszintébb barátjának, azt-e, ki gyengeségeinek hizeleg, vagy azt, a ki javítási szándékából önt megrója? Kétség kívül ez utóbbit. Lám, ilyen barátjai vagyunk mi polgártársainknak. Nekünk őszintén fáj, midőn látjuk: hogy polgártársaink leléptek azon ösvényről, melyen az új alkotmányos élet kezdetén oly szép reményekre jogosítólag megindultak. Mekkora érettséget mutattak e város polgárai akkor, midőn minden külbefolyás nélkül, csupán hazafiságukra támaszkodva, az új aera kezdetén a két Dósat választották volt meg képviselőjökül. Hazafui öröm volt látni önök akkori magatartását; az ember azt hitte, hogy önök politikai meggyőződése hasonlít azon építményhez, mely granit alapon nyugszik: későbbre kitűnt, miként az nem vala egyéb kártyaháznál, melyet a leggyöngédebb szellő is összeont. Tisza László alkorteinek dictiói, Berzenczeynek ezen frázisa: „En polgártársaim szívvel érzek, és fejjel gondolok,” volt a gyenge szellő, mely önök meggyőződésének kártyaházát lerontotta. Ugy vagyunk önökkel, mint a kottló, mely alá rézeffiakat adnak: a szegény felborzadt tollakkal látja, mint rohannak a rézeffiak minden pocsoljának. Ott állunk segíteni vágyó szándékkal a parton, s ha az élcz egy-két apró kavicsát dobjuk önök felé, ez nem azért van, mintha ellenséges indulattal bántalmazni akarnók önöket, de azért, hogy kitereljük abból a — pocsoljából.

* * *

Midőn a „Magyar Polgár“ érdemes szerkesztője lapját napi-közlönyévé vala változtatandó: ez ügyben tanácsot kért Sári Lászlótól. Az érdemes tanár biztatta őt elhatározásában, hiszen jobban szolgáljuk a műveltség és szabadság ügyét ha mindennapi szószólóivá szegődünk. Nincs semmi szavunk az ellen, hogy a dicső eszmék minálunk is meghonosuljanak. Hanem a Sári László

helyében mi a józanság napontai hangoztatását hoztuk volna a „M. P.“ előtt javaslatba. Történelmünkben ismeretes: hogy midőn Endre király Béla herceg előtt a kardot és koronát következő szavakkal felmutatta volna: öcsém válassz ezekből: az értelmes herceg a kardot választotta, mondván: a kard megszerzi számomra, ha kell, a koronát. Így vagyunk a józansággal is. A szabadság egy félénk madár; a józanság a csapattó kalitka, melylyel e madarat birtokunkba kerithetjük. Azzal a lármás csöngetéssel, éretlen kiabálással, melynek a „M. P.“ eddigi folyamában hangadója volt, csizmadiát igen, de a szabadságot meg nem fogjuk.

A „M. Polgár“ szerkesztője Tisza Lászlónak a municipiumok rendezéséről szóló törvényjavaslat ellen tartott beszédét, úgy látszik, chinai fecskefészeknek, vagy valami snepfidelitasszenek tartja, azért közli azt oly apró adagokban olvasóinak. Pedig az nem egyéb savanyu vadalmánál, melytől brrr! elväsik az ember foga. Ezzel ugyan meg nem szerzi számunkra a szabadságot.

* * *

Berzenczey László városi képviselőnk már benyújtotta az országgyűlésen, a helybeli egyenlőségi-kör egy kis töredékének, a municipiumok rendezéséről szóló törvényjavaslat ellen hozott petitóját. A honatyák az illető bizottsághoz utasították. Az országgyűlés azon aktáit és irományait, melyek idővel borstakarónál egyébre valók nem lesznek, a mi egyenlőségi-körünk is szaporította — egy ivvel.

* * *

Azon tényből, hogy a kormány országosan megvásárolta a magyar-schweitz-i és belga gyárokat, Csernátont azt a gyanúsítást merítette, hogy a kormány ez által meg akarta jutalmazni e gyárok jobboldali részvényeseit, jelesen Klapkát, Földvart és Kovács Lászlót. Ismeretes dolog, hogy az érdekeltek az országgyűlés buffetjében Csernátont ezért drasztice interpellálták, Kovács László kijelenté küldöttje által, hogy a legkevésbé sincs ez ügyben érdekelve. Csernátont erre lapjában visszavonta a Kovácsról mondottakat kijelentvén, hogy valahányszor ily méltatlan támadást intéz valaki ellen, kész azt

visszavonni. Előttünk a tetszik különösnek: mi szerint nem azt mondja, hogy ezután nem fog ily méltatlan bántalmakkal alkalmatlankodni másoknak. Hogy is igrné ő ilyes valamit. Hát kérdőz állat-e Csernátont, hogy kétszer is megrája azt, mit a publicum elé kíván hozni? ő nem a kérdőzök, hanem a ragadozók azon fajtájához tartozik, mely utánakap az előtte elmenőnek, meghasítja nadrágát, sőt kiharap lábikrájából. Ő csupán annyira kötelezi magát, mi szerint ha valakin teljességgel meg nem érdemlett sebet ejt: kész azt elismerésének flastromával betapasztani. Hanem aztán ő is akad egy-egy bull-dog-ra, mely torkonragadva őt keményen megcibálja; a mint megcibálta Klapka és Földvári az országház buffetjében, minek a lesz következménye, hogy egy időre legalább elmulik a kedve — az orosz-ba-marástól.

— Országgyűlés. Midőn az ország biztonságát, s annak megvédését célzó két törvényjavaslat — melyekről mult számunkban emlékeztünk — benyújtott, hittük, eddigi tapasztalataink után is, hogy e tekintetben nem fogunk eltérő véleménynyel találkozni. A szélső bal „gyász-magyarjai“ ez alkalmat sem engedték elszaladni, hogy neveltséges játékot ne űzzenek, a legkomolyabb, a legszentebb ügygyel. Irányi D. azt kívánja: hogy e perc, midőn az ország biztonsága veszélyezve van, használtassék föl a „feladatott“ jogok vissza szerzésére. Ily hangon ömledeztek: Csiky, a kicsi, s Gonda a gondatlan. Ezek után Kerkapoly adott megnyugtató választ azon képviselőnek, kik az osztrák nemzeti bank által tervezett hitelmegszorítások dolgában intéztek hozzá interpellációt.

Másnap aug. 1. a déli 12 órakor tartott ülésben, az említett törvényezikkek, az öt millió frt póthitelről, az ujczecok behívásáról, s a közoktatásminiszterium póthitelről, végleg megszavaztattak. Ezután Berzenczey, mint a központbizottság előadója, olvassa a bizottság jelentését az 1868-ki 45. t. cz. módosításáról szóló törvényjavaslatot — erdélyi vasút — illetőleg. A tárgyalás másnapra tüzetett ki.

A felsőház mult hó 30-iki ülésében a municipalis törvényjavaslatot tárgyalta, és fogadta el.

— Erdélyi postai összeköttetésében, a nagy-várad-kolozsvári vaspálya megnyitása nap-

TÁRCA.

A n-nyedi dalárda székelyföldi útja.

A székelyföld kebeléből keresem fel a „Sz. Hirlap“-ot, hogy a nagyenyedi dalárda útjáról egy kis jegyzetet tegyek közzé.

Sz.-Udvarhelytől tiszt. Silvester Domokos ur fogadta az általa már ismert dalkart, s az elszállásoláshoz gondoskodván, megkímélte a kiadást, mely a csekély bevételek mellett, a pénztárt pár helyen megadóztatá. A dalestély kevés, de műértő közönség előtt folyt le, — a jövedelem csekély, de annál nagyobb volt az elismerés!

Az estélyt barátságos lakoma követte, fogadják szíves gazdáink a tanúsított vendégszeretetért a dalárda hálás köszönetét! Az ifju tisztettest pedig jutalmazza meg azon öntudat: hogy a fölújított ismeretség kedves emléke, mindnyájunk közt, sokáig élni fog.

Másnap július 17-én a homoródi fürdőn, igen szép közönség előtt tartá a dalkar ének estélyét, mely után tánczra pördült a fürdői ifjuság, — kár volt, hogy a kedélyes mulatságot a bor és privát szeszély zavarta meg. Ez estve gróf Haller József vendége volt az enyedi ifjuság. Fogadja a nemes gróf az ifjuság szíves köszönetét!

Innen Erdővidékre tért át, a vándor dalnok sereg, Barothon szándékozván fölűtni az enyhet adó tanyát, de itt kellő pártolásra nem találván, tovább szárnyalt. Az ut fáradtságát a vidék szépsége, s Beczási ur vendégszeretete kelően kárpótolta.

Az erdők hazáján kezesztül vadregényes ut vezette a karaván csapatot, Erdély Svájczáig, a regényes fekvésű tusnádi fürdőig.

A természet remek keze, e vidéken muta-

tá ki művészetét, mit az emberi ész is széppé kívánt varázsolni. A magas sziklák, s alatt zugó Olt, a különböző stíli épületek, lekötve tartják a szemlélődő lelket. — Vendége sok van, s mindegyre szaporodik e kies fürdőnek, — valóban dicséretet érdemel a fürdői igazgatóság a kényelmes berendezés és ellátását!

Félve telepedett meg a szerény ifju kar, a nagy világ e fénylő csarnokában, de a fürdőbiztos Apor Miklós, és ottlevő vendég Kerestely Kálmán urak szíves pártfogása, s ügyfelkarolása lelket öntött a csüggedt keblekbe. Az előadás fényesen sikerült, s fürdői elnök b. Szentkereszti Sigmond urban meleg pártfogóra, szíves házigazdára talált az ifjuság.

Közkívánatra, s a nemes báró fölhívása folytán, másnap új programm mellett tánczes-télylyel összekötött ének-estélyt rögtönzött az ifjuság, oda érte a fürdői rendezőseket is. Sok idegen ajku nép jelent meg ez estélyen, s mind a mennyi meglepéssel távozott. Az „enyedi ifjak“ nem tudják eléggé megköszönni a báró ur kitűnő szívesességét, — Isten áldja meg a barátságos vendégszeretetért, s a vándor csapatnak adjon sok ily nemes pártfogót!

S.-Sz.-Györgyön, csak igazgaztó tanár Vajna Sándor ur, s még pár ügybarátnak köszönhető, hogy az előadás megtartható volt.

Mily sok féle képen tudja excusálni magát az ember. Ilyefalván tiszteletes Révay Lajos ur kedves estélyt rendezett, élvezettel hallgatta a közönség a műsorozatot, s midőn az ének lejárt; tánczra kerekedve pár kedélyes órát töltött.

A falusi békés egyszerűséget, a nagy világ tarka zsvajaváltá föl Előpatakán, hol 23-án tartá meg a dalárda hangversenyét. — A fürdőbiztos Henter Gábor, s több urak mindent el-

követek, hogy publikumot horgásszanak össze. A fáradságot reményen felül koronázta a siker, de még sem találta föl az ifjuság b. Szentkeresztit, s a nagy világ vendéglőse nem akart tudni „az utazó diákokról“, a porciót „szükré“ a számlát „bőre“ szabta, különben azon meg kellett nyugodni, mert komoly melancholiájából nem lehet kiragadni, az ily specicséket!

Bár másnapra is maraszták a dalárdát, hogy tánczos dalestélyt tartson; de jobbnak látta nem „instálni“ belőle, s még a megadózott vaesora után székere ülve, másnap Zágonban telepedett meg.

Itt, hol minden háznál szívesen látott vendég a diák; — itt hol a „cassa“ nem ürült, sőt a zimankos idő dacára is tetemesen szaporodott; itt e szép községben örömmel tartá meg az ifjuság dalestélyét.

A taps és virág-koszorúnak, a többszörös kitüntetésnek nem volt vége hossza. Ugy lát-szott, hogy a fiak is „passióból“ szerepeltek. Másnap délbén tiszteletes Demeter Sámuel ur gyűjtötte asztalához az ifjakat. Az izletes ebédet a szíves házi gazda kedves maga alkalmazásával, tappintatos módorával, sokszorososan fűszerezte. Sok ily papot adjon isten nemzetünknek! Nem az ebédért, s nem is csak magam kívánom.

A vendégszerető és marasztó Zágon, versenyezve szállásolta el a „diákokat.“ A szerénység tiltja fölemlítenem azon kedves családokat, — hol oly szíves vendégszeretettel részesültek a vándor énekesek. Ki tudja meddig lesz részök annak kimutatásában? mert a nagy árvíz, minden közlekedést elzárt, hidakat házakat s egy pár ember éltet sodort kiáradott habjaival.

Kerekes Samu.

jától kezdődőleg, egyebek közt, a következő változások fognak beállni: 1-ör. Az említett vaspályán naponta két vonat fog közlekedni, mindkettő felhasználva a postaforgalomra. Ezen vonatok naponta 11 óra 35 p. kör d. e., 9 óra 18 p. kor este Kolozsvárrt megérkeznek; 6 ó. 2 p. kor reggel, valamint 12 ó. 51 p. délben, Kolozsvárról Nagy-Váradra indulnak. A Kolozsvár-Beszterce- és N.-Szeben közötti malle-járatok nem változnak. 2-szor. A Kolozsvár és M.-Vásárhely közötti malle-posta-járatok, naponta 11 órakor este Kolozsvárról elindulni, 10 ó. 55 p. d. e. M.-Vásárhelyre megérkezni, innen 4 ó. d. u. vissza térni, és 5 ó. 35 p. reggel Kolozsvárra érkezni fognak. 3-szor. E mellett Kolozsvárról M.-Vásárhelyre még egy napontai levélposta összeköttetés rendeztetik be, úgy hogy az ezen vonalon fekvő postahivatalok naponként kétszer fognak, Kolozsvárról leveleket, és hírlapokat kapni. E levélposták Kolozsvárról, a naponként 11 ó. 35 p. d. e. a vaspályával oda érkező postával, 4 ó. d. u. indulnak, s reggel 3 ó. 35 p. érkeznek M.-Vásárhelyre.

VIDÉK.

Zágon 1870. július 28.

Igen kedves visszaemlékezések között írom e sorokat — egyfelől azért is, hogy mint levelező, egy vidékünkön történt kiváló érdekeltsgű jelenetről tudósítást tegyek, — másfelől azért, hogy egy nevezetes közmívelődési ügy érdekében nyilvánosan kimondjam azt, a mi az én lelkemnek oly nagy gyönyörűséget szerzett.

Epen most vevünk többen búcsút a nagyenyedi főiskola derék s kedves ifjaitól, kik az országban széjjel járnak, tanítván minden népet, hogy megismerjék s tisztelni tanulják a dal hatalmát. — Szállásmesterökön kívül tizenketten vannak, mind igen szeretetre méltó derék szerény jó fiuk, — tizenegy énekel, a tizenkettődik egy jó barátjuk, ki jó szívével, s szép és könnyű eszével megfűszerezi minden jó óráikat, elosztja minden lehet gondjaikat. — Kedves fiak! hasonlítom a 12 apostolhoz, kik a művészet nagy mestere szellemének befolyása alatt bércezes völgyet átjárnak, hogy a hol szívet találnak, nemesítsék azt, s érzésre hangolják az elfásult keblet is, — és hasonlíthatom az év tizenkét havához: mindenik hiven teszi kiszabott kötelességét, s az egésznek közös összeműködése a termő élet gyönyörűségében és áldásaiban mutatja ki hatását. Menjete jó fiuk! békével menjete szép útatokon, s gyönyörű dalaitoknak lágyan zengő, s hatalmasan szálló hangjai előtt haljon meg minden nemtelen érzés, hangolódjék a szépnek a nemesnek tiszteletére minden szív; tegyete fenakadás nélkül, mit magatok elébe tűztetek, hogy nemes fáradozástok által is áldás — isten áldása — szálljon hazánkra.

Itt e hó 24-én volt a dalestély, honnan a jelen voltak mind elégtelen szívvel távoztak azért, hogy miért kell távoznok; a szép, pontos, szabatos ének annyira lekötött mindenkit, hogy reggelig is szívesen maradtak volna, csak hogy hallhassák a kedves énekeseket. Borzasztó esőzés és áradás pár nap itt maradásra kényszerítette őket, s ez alatt alkalmunk volt a dalon kívül is kiösmerni s becsülni tanulni a valóban szívetre méltó jó ifjakat. — Utjok innen vissza, s majd ki Pest felé viszi, hová a dalárünpélyre meg vannak hívva. Méltó, hogy a hol megfordulnak, mindenütt mindenki szíves szeretettel és pártfogással fogadja a szép művészet ez ifju, de erős bajnokait.

Tanügyi.

Lajtántuli dolgok.

A bécsi miniszterium elérkezettnek látja az időt, melyben a cseh-declarans párt is talán résztveend az összehívandó reichsrath és a delegatio működésében. Azt reméli t. i. hogy a jelen helyzet komolysága a haza minden fiát fölhívja a belügyi különbözőségek mellőzésére s az állam és felség iránt tartozó kötelességek hű betöltésére. E célból javaslatot terjesztetett a Felsőké elé,

mely szerint a cseh tartomány-gyűlés is — a többiek példájára — föl lenne oszlatandó s minden lajtántuli tartomány újra behívandó. A bécsi hivatalos lap, jul. 30-iki kelettel, közli is már a legfelsőbb rendeleteket, melyek szerint a csehtartománygyűlés föloszlattatván aug. 27-dikére a többiek pedig — a triesti kivételével, mely sept. 2-dikára — aug. 20-dikára szólítatnak be, törvényes gyűlekezési helyeikre.

KÜLFÖLD.

Aug. 5.

△ A tegnap érkezett lapok legnevezetesebb távirata az, hogy „tegnap estig a harcztérről semmi tudósítás sem érkezett.” Nehány csel-támadásról (Saarbrückennél) van ugyan hír, melyekkel a francziák előnyomulásukat és főtámadásukat leplezni kívánják, s alaptalan hírekről, melyek szerint 12,000 porosz esett volna el a francziák rohamos előnyomulása következtében, van ugyan szó, de alig hitelt érdemlőleg. A lapok inkább a már ismert adatok részletezésével foglalkoznak: a hadoszlopok elhelyezésével; a franczia tengerészeti hadsereg fölvonulásával, s a császár proklamációjával, melyet a hajóraj elindulásakor maga a császárné olvasott föl; a császárné regensségével; a porosz leleplezéseknek a franczia külügyér részéről való megtagadásáról, mely szerint a mexio-terveket Bismarck mondta volna Benedetti tollába; az angolok ingerültségéről ennek következtében a poroszok ellen; a porosz lapok kihívó hangjáról az angolokkal szemben, mivel ezek — a szabad kereskedés törvényénél fogva — köszönet és lőszereket szolgáltatnak ki, mit a francziák zsákmányolnak kizárólag ki; a franczia őrségnek Romából való kivonulásáról a német mondvaesinált lelkesedés lelohadásáról, sat. Ez utóbbi körülményre sajátos fényt vet a „Journal de Paris” egy berlini levele, mely szerint: „A király, Moltke és Roon tábornokok közt legközelebb igen heves vitatkozások történtek. A két utóbbi, ki más mindenkinél jobban ismeri a poroszországi arsenálok, raktárak s fegyverkezesek sajnálatos helyzetét, nem bocsáthatja meg a királynak, hogy Franciaország kezére játszott az Emsben követett politikátlan, heves eljárása által; s ez által az ügy folyamát nyakrafőre sietteté, midőn még semmi sem volt készen Poroszországban. A királyné s a koronaherceg két izben is kénytelenek voltak beavatkozni a vitákba, melyek igen ingerültekké kezdtek válni a király s miniszterei közt. A kérdés pénzügyi oldala is igen aggasztó. Camphausen pénzügyminiszter erőfeszítései dacára bizonyos, hogy ha a háboru két hónapig tart, egyetlen centime sem leend Berlinben, sem a börzén, sem a kincstárban.

Egy bukuresti sürgöny szerint az oroszoknak románába való betörése minden órán várható. E hír azonban nem valószínű s inkább a börzére van számítva.

VEGYES.

* **Andrásy Gyula** gróf Bécsbe utazott, s valószínűleg csak hetek múlva fog visszatérni.

* **A király által elrendelt nagy hadgyakorlatok** újabb parancs által megszüntettetvén, József főherceg rendeletet bocsátott ki, hogy az összes honvéd-zászlóalj s huszár-csapatok az 1869-iki ujczokat behívják olyformán, hogy ezek augusztus 20-án mindnyájan illető zászlóaljuknál legyenek.

* **A budai királyi lakban** nagy szorgalommal folynak az átalakítási munkálatok, miből

az udvar közelebbi lejövetelét következtetik. A termek egészen új butorzatot nyernék, a kertben két nagy üvegház épült téli növények számára s nem sokára elkészül az új pavillon is, mely a királyné kívánatára a kert legregényesebb pontján, a Tabánra való kilátással épül. Gödöllőn is megkezdtek a királyi gyermekek lakosztályait rendezni.

— **Nyilvános köszönet.** Török-Gálfy-Horváth székely vértanuk emléksobrára f. hó 2-án rendezett színi előadás tiszta jövedelmének fele 96 frt 71 kr, — felülfizetések 8 frt 60 kr, mely utóbbihoz járultak: Erdélyi Lajos 1 frt, Berzenczei István 1 frt 60 kr, Kozma Endre 1, Lázár Ádám 4 ft, és így összesen a kitűzött kegyeletos célra **105 frt 31 kr** jöven be, ezen összeg a helyi takarékpénztárba kamatozás végett letétetett. — Miből az érdekeltek oly hozzáadással értesítettek, hogy egyuttal pesti vendég művészpár Szerdahelyi Kálmán urnak és nejeének Prielle Cornélia asszonynak hazafias közreműködésükért és szívélyes áldozatkészségükért őszinte halás köszönet nyilvánítatik, valamint igazgató Fehérvári Antal ur és társulata buzgó készsége teljes méltánnyal elismertetik. M.-Vásárhely, 1870. aug. 3-án a szoborügyi bizottság nevében Lázár Ádám id. elnök.

* **Előleges színi jelentés** szerint: Kovács Gyula első föllépteül, ma adatik „Mirabeau ifju kora”, s ugyanezzel bérlet nyitattik 11 előadásra.

□ **A nagyenyedi ref főiskola önképző** dalárai a mult este újból élvezetes előadást rendeztek visszatéró utjokban, — és a közönség is újból méltánnyal nélkül hagyá a valóban elismerést érdemlő igyekezetet, mely fiatal daláraink előadásában félreismerhetlenül nyilvánul. Pontos összevágó és gyönyörűen összhangzó énekek közből, mit folytonos és szorgalmas tanulással sajátítottak el, — némely nagy nevű dalárda vehetne követendő példát.

— **A Bemszoborra begyűlt összegek.** 1870 május 1-től ugyan ezen év július 31-ikéig. A helyi dalárda által 1870, április 3-án félrészen rendezett hangversenyből 30 frt. Kolozsmegye tisztsége által egyesektől 201 frt 86 kr, ugyan innén törvényszéki ülnök Bokros Elek ur külön adományából 5 frt és így összesen 206 frt 86 kr. Bemszobor választmányi elnök honv. őrnagy Szabó János urnak egy alkalommal Pesten létekor egy egészen ismeretlen egyén e célra átadott 20 frtot. A helyi kereskedő társulat közös pénztárából 25 frt, hasonlólag ez alkalommal a társulati tagok külön adományaiból 47 frt és így összesen 72 frt. 2077 frt 97 krnak 1870. január 1-től ugyan ezen év június 30-ig takarékpénztárilag tőkésített kamatjából 51 frt 72 kr. 2064 frt 8 krnak 1870. január 1-től ugyan ezen év június 30-ikéig takarékpénztárilag tőkésített kamatjaiból 51 frt 37 kr. 2000 frtnak 1870. január 1-től ugyan ezen év június 30-ig takarékpénztárilag tőkésített kamatjaiból 49 frt 1 kr. 1375 frtnak 1870. január 1-től ugyan ezen év június 30-ig takarékpénztárilag tőkésített kamatjából 20 frt 65 kr. A „Székely Hírlap” szerkesztősége által Bukurestből: Lázár D. E. urtól 10 frt, ugyan ez alkalommal kászoni Máthé Andrástól 30 kr és így összesen 10 frt 30 kr. Ügyvéd Szathmári Mihály ur, mint m. Máriaffy Albert megbízottja, bizonyos tilos vadászatérti büntetés-pénzt beadott 6 frt. Összesen 517 frt 91 kr. Melyhez az ezelőtti adakozásokat hozzáadva, fennebbi napozatig az összes bevétel tészen 9451 frt 6 1/2 kr. M.-Vásárhely 1870. Augusztus 2-án. Szabó János, honv. őrnagy mint elnök. Csiki Károly, pénztárnok.

* **A debreczeni kertészegylet** f. évi október 8—10-dik napján gyümölcs, bor, kerti vetemény és kertészi műszer kiállítást fog rendezni. Minden küldemény október 6-ig bezárólag a debreczeni, gyümölcs kiállítást rendező bizottsághoz, a város-házi nagy terembe, utasítandó. A küldemények vidékről csak bérmentve fogadtatnak el.

* **Az első német halott**, a niederbronnai esetpátenál elesett bajor tiszt, egy távirat szerint, a fiatal Tauffkirchen gróf, a római bajor követ unokaöccse.

* **A közös hadügyminiszterium** tudósította a magy. kir. honvédelmi miniszteriumot, hogy Fiumében néhány tengerész-hadapródi állomás ült meg 372 frt fizetéssel és a felszerelési költséggel. A belépők nem lehetnek 17 évesnél fiatalabb s nem öregebbek 19 évesnél. Ez állomásokra oly tanulók is pályázhatnak, kik a főreáltanodát vagy a nyolcz gimnáziumi osztályt elvégezték. A magyar születésű ifjak előnyben részesülnek. A folyamodványok a hadügyminiszterium tengerészeti osztályához adandók be.

* **A kolozsvári honvéd zászlóalj parancsnokság** a hadügyiségtől távirati uton azon rendeletet vette, hogy a tartalékosok az 1870-diki ujonczokat rögtön szoltsa be. E szerint, mintegy 600 honvéd lesz közelebből városunkban elszállásolva.

* **Békés állapotunk** dacára is új hadi találmányt jegyezhetünk fel, mely, ha a próbát megállja, a francia mitrailleuse-vel fog vetekedni. Az új ágyunem tervét két hivatalnok nyújtotta be a miniszteriumnak. Az ágyu egész készletével együtt 80 fontott nyom s a hegyek csúcsára is könnyen felvihető. Kiállítása 300 frtba kerül, nagyobb mennyiségben pedig csak 150-be. Ha alkalmasra találják, a honvédség számára fogják megrendelni.

* **A m.-vásárhelyi takarékpénztárnak** 1870. július havi üzletforgalma.

Bevételei:

Pénztármaradvány június végével	15929 ft 77 kr
5% betétek 104 féltől	48232 „ 19 „
Visszafizetett váltók	43400 „ — „
„ előlegek értékp.	823 „ — „
„ zálogkölcsonők	2696 „ — „
Kamat jövedelem	747 „ 43 „
Különbféle illetékek	396 „ 51 „
Megtérített kezelési költségek	24 „ 93 „
Részvény alaptőke	100 „ — „
„ utáni kamatmegtér.	2 „ 61 „
Késedelmi kamatok	7 „ 4 „
Részvénykiállítási díjak	11 „ — „
Értékpapírok kamatai	147 „ 64 „
Összesen	112518 „ 12 „

Kiadás:

Betét visszafizetés 40 félnek	14565 ft 99 kr
Kifizetett betéti kamatok	1 „ 90 „
Leszámitolt váltók	43230 „ — „
Előlegek értékpapírokra	75 „ — „
Zálogkölcsonők	1956 „ — „
Kifiz. részv. osztalék 1869-re	84 „ — „
Kezelési költségek	6 „ 44 „
Tiszti fizetések	224 „ 98 „
Pénztármaradvány július 30-án	52373 „ 81 „
Összesen	112518 „ 12 „

Maros-Vásárhelyt, 1870. auguszt. 1-én
Z. dr. Knöpfel V. Szabó M.

igazgató. helyettes könyvv. lő.

* **Az Erdélyi kereskedelmi és hitelbank** forgalmi kimutatása 1870. július hóra.

Bevétel:

Pénztármaradvány június 30-án	20412 frt 74 kr
Váltóüzlet; visszafizetett váltók	67605 „ 77 „
„ vizszámitolt és saját	69600 „ — „
„ befolyt kamatok és illetékek	1272 „ 51 „
Zálogkölcson üzletben; visszafizetett kölcsonők ért. papírok	5291 „ — „
„ befolyt kamatok és illetékek	306 „ 09 „
Vásárlási és eladási számlán	
eladott ért. papir, arany, ezüst és egyéb tárgyak	2046 „ 12 „

Takarékpénztári betétek	25767 „ 36 „
Utaltványok és váltó küldemények	4847 „ 68 „
Hitelbirtokosok folyó számláin	187072 „ 67 „
Különbféle illetékek, kamatok és jutalékok	406 „ 75 „
Visszafizetett költségek	47 „ 73 „
	384676 „ 62 „

Kiadás:

Berendezési és felszerelési költs.	29 „ 30 „
Irodai, posta és távirat költségek, jutalékok stb.	302 „ 53 „
Vásárlási és eladási számlán	
vásárolt értékpapir, arany, ezüst és egyéb tárgyak	157983 „ 81 „
Váltó üzlet; leszámitolt váltók	53210 „ — „
„ kifizetett vizszámitolt váltók és elfogadványok	37600 „ — „
Utaltványok és váltó küldemények	4847 „ 68 „
Zálogkölcson üzlet; kölcsonők	
értékpapírokra arany ezüst stb.	16486 „ 50 „
Visszafizetett tak. pénztári betétek	6699 „ 80 „
Kamatok vizszámitolt váltók	
elfogadványok, tak. pénztári betétek és folyó számlákra	2493 „ 60 „
Hitelbirtokosok folyó számlán	82652 „ 50 „
Tiszti fizetések	716 „ 66 „
Pénztári készlet	21654 „ 24 „
	384676 „ 62 „

Maros-Vásárhely, 1870. aug. 1-én.

Az erdélyi kereskedelmi és hitelbank igazgatósága.
Szász Róbert, Tauszik B. Hugó,
titkár. könyvvezető.

Jegyzéke

a marosvásárhelyi m. kir. ítélő táblának 1870. aug. 8-án és következő napjain tartandó nyilvános ülésein előadandó ügydaraboknak.

I. Tanács, polgári ügyben.

Előadó k. t. bíró Ferencz Károly által.

Stenelutz Juon Bántos Mátó e. 253 frt i. Bíró Sándor Szabó Polixena Dietrich Jánosné e. 100 frt 94 kr. i. Buta Petru m. Juon gyámja Kiksa Vikanti e. atyaság elismerése i. F.-Tófalva községe Atyha községe e. birtokháb. Bozser Demján Ábrahám J. e. 3 ft 3 kr iránt. Janku Popa Popeszk Jánossali fenforgó pere egy szántó föld kibocsátása i. Kocsis Nagy István Gutmann Márton e. 11 frt és jár. i. Hanser János Seyburger Johan ellen 249 frt 50 kr. Graef Mikály Horváth J. e. birtokh. i. Ribitzei Rozália Sáfár János e. 130 frt i. Sárpatok községe gr. Teleki D. gr. Teleky Károlyal fenforgó pere tulajdonjog felett.

Előadó k. t. bíró Lészai Lajos által.

Apór Zsuzsanna Gidoffly Jánosné, Apór Lajos e. örökösödési jog i. Kucsera Mátyás Tontsch Frigyel zárlat megszüntetése i. Blényesi István Losonczy Józsefné Kalocs Agnes e. 60 frt i. A gr. Teleky családnak Holbák községe e. korcsmajog bérletének felmondása i. Todorfy Bogdának Boeskor László e. kárpótlás kiutalás i. Bihari Imrénnek Puskás József és Haller Ferencz e. 4624 frt i. Hanza Juonnak Pustuluj Gőrgy e. 100 frt i.

Előadó k. t. bíró Gyarmathi Sámuel által.

Fenyő István Apór Gyula e. urb. kárp. átutalás i. b. Roenthal Henrich Bárdosi János e. 1758 frt. 84 kr kártérítés i. Marosszéki kölcson tűzkár biztosító intézet Fekete Ferencz e. 14 frt 70 kr részvény hátralék i. Mézszáros Péternek Doros Gy. e. 15 ft i. Lészai Juonnának Kellő János e. tulajdoni k. Tikutz Vonuczna Bancz Juon e. tulajdoni k. Kolozsvári rom. cath. egyháznak özv. Aigner Ferenczné és Farkas Vaszi e. bérletből kiutalás i. b. Veselényi István Lusztig M. e. bérletből kiutalás i. Onca Popa Hilának Baniu Juon e. kártérítés i. Frenk Cziesteonak Luteanu Juon e. kárt. i. Ügyv. dr. Nemes János Makrea Juon e. 102 frt 78 kr ügyvédi illeték i. Goll és tarsainak Földvári Sándor örökösei e. urb. kárp. kiutalás i. Udvarhelyszéhi özszesített árvai pénztár Bertalan G. e. 60 frt i. Ügyvéd Marlinnak Hertel J. G. e. 747 frt 68 kr. i. Szecseli Komán Sopának Joane George és tsai e. birtokh. i. O. Herepei Popa Filimonnak Petru Kirilla e. 2 frt 20 kr i. Gocz Pávelnek Gocz Gyorgye e. sommas v. helyezés i. Sterka Todea és tarsának Sterka Simlon Oni e. örökösödési igény elismerése i. Dr. Nemes Jánosnak Makrea Juon e. ügyvédi díj. Hay Máriának Hay Károly e. gyermek átengedés i.

Előadó k. t. pótbíró Déési Farkas által.

Veres Ferencz Csomor József e. egy zálogos szerződés közlése i. Persián Márton csódtömege Weiss Samu e. 1050 frt váltó i. Pataki Agnes Feiner Farkas e. som. visszahelyezés i. Drach Emannel ifj. Weiss Dániel e. 239 frt 85 kr i. Gegő Sámuel Molnár J. és Kádár Juliána e. szolgalmijog elismerése i. Klein János Lutsch György e. egy csűr felépítése i. Pávai Vajna Elek Veres Ferencz-né Cseh Susánna e. tulajdsni jog i.

II. Tanács polgári ügyben.

Előadó k. t. bíró Pipos Péter által.

Daszkel Leibnok Floriás Gergely e. 152 frt munkabér i. Ziešler András Nota Ignác e. kártérítés i. Erdélyi Sámuel Gyulai József e. 210 frt és j. i. N.-Enyed város közönségének Kovács Luiza Zudor Elekné e. 882 frt és jár. i. Kapitány Györgyné Leményi János e. 365 frt 71 kr. Sütő Ferencz Kelemen K. e. 520 frt bérpénz. Freilinger Józsefnek Hoyth F. e. végrehajtás. Draser Saroltának Dengjél Thisabetha e. szerződés megsemmisítése i.

Előadó k. t. bíró Petri Ádám által.

Kolozsvár város közönségének Sigován Juon e. egy malomnt visszaadása i. Szabó Károly, Rauschek Venczel e. bireokh. i. Ravasz János és társa Brartha Ferencz és társa e. egyezmény teljesítése i. Kádár Ferencz és társa Hilib községe e. két fejsze és négy lánccz visszaadás i. Grnzda Károly s társa Grnzda Juliána e. életjáradéki szerződés megsemm. i.

Előadó k. t. p. bíró Ilyés Károly által.

Lukács Margitné és t. Nagy Gy.-né Katharina e. 70 frt 2 kr i. Lösch J. kiskapusi rom. cath. egyház e. 30 frt i. Gutch Kerestélynek Gebbel Márton e. 70 frt i. Bőjthe Józsefnek Zsigmond F. e. birth. Igtán J. hagyatékai gondnoka Dunka Pál e. 525 frt i. Juon Akim Olaru Akim Olar e. 388 frt 50 kr i.

III. Tanács, bűnügyi ügyben.

Előadó k. t. bíró Bárdosi György által.

Noré David és társai lopás b. ü. Rastás Ripa emberölés b. ü. Babcsku Juon nyilv erőszakoskodás b. ü. Vlasza Gligor lopás b. ü.

Előadó k. t. bíró Stojka Antal által.

Rusuj János e. testi sulyos sértés b. ü. Kaláka Antal és társa Bokor Márton e. lopás. Bujgó Jakab és társai e. testi sulyos sértés. id. Kálmán Pál becsületbiztonsága e. kihág. Bereczki János és András e. testi sulyos sértés. Rotár Bazil e. lopás. Jsámolyán Vaszilie ember ölés büntette Urzsáles Iván és társai e. lopás.

IV. Tanács, úrbéri ügyben.

Előadó k. t. bíró Antalfi Gábor által.

Kozai Iliá Desöfily Mihály e. a Dolrez nevű föld urbéri természetének elismerése és visszabocsátása iránt. Domokos Antal David Antal árvai és érdektársai Kopasz Budrás e. egy belső örökség s ahoz tartozó külsők természetének meghatározása i. Zeyk József Hint Petru e. egy belső telek és kert majorság természetét s visszabocsátása i. Földvári György és birtokos társai, a csepáni volt urbéresek e. közös erdei haszonvétel urbéri szabályozása i. Gr. Bethlen Hermina s érdektársai a m. szilvási volt urbéresek és ottani egyház e. tagosítás és legelő elkülönítése i.

Bécsi bürzei árkelet.

(1870. július 30)

5% metalliques	59.—
5% nemzeti kölcson	59.50
860 államkölcson	87.—
Bankrészvény	647.—
Hitelrészvény	211.50
London	130.50
Ezüst	131.50
Arany	6.16
„ 20 frankos	10.60
Földt. ment. kötvény erd.	66.—
„ „ „ magyarh.	70.50
„ „ „ horvát-slavon	—.—

Laptulajdonos és felelős szerkesztő:

Horváth Gáspár.

(66)

2—3

1870. évi m. k. dijsorsjegyek.
főnyeremény 250,000 frt.,
legkisebb nyeremény 104—200 frt.,
Huzás 1870. augusztus 15-én.
Törvényesen bélyegzett
Részvényjegyek

érvényesek mindaddig, mig rájuk egy 250,000 frt. — 104—200 frtos nyereménynek huszadrésze esett,

7 frtjával, 10 db., 68 frt, 20 db., 135 frt. Az összeg beküldése vagy postai utánvét mellett.

Nyereményjegyzék ingyen.

ROTHSCHILD és TÁRSA.

Bécs-Postgasse 4. szám.